

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS DEVARIM • MAAMAR 2

ברבות פ' עקב ד"א ושמר לך כו' אברהם...

Dans le Midrach Rabba sur
Ekev : « Et Il vous le gardera »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/devarim/2/

1 ברכות פי עקב ד"א [דבר אחר] ושמר לך כו' אברהם נתן לבניו שני אריסין שנאמר כי ידעתיו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט.

Dans [Midrach] Rabba, parachat Ekev : Autre explication : « Et Il gardera pour toi », etc. Avraham donna à ses enfants deux métayers, comme il est dit : « Car Je l'ai connu », etc., « afin qu'ils gardent la voie de Havaya, en pratiquant la tsedaka et la justice. »

אף הקב"ה זקף לה שני אריסין כנגדן חסד ורחמים כו' עמדו ישראל וכשרו את עצמן כו'

De même, le Saint béni soit-Il lui assigna deux métayers correspondants : la bonté et la miséricorde, etc. Israël se leva et se rendit digne, etc.,

שכך כתיב ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אף הקב"ה הביא את שלו שכך כתיב כי ההרים כו' וחסדי מאתך כו' אמר מרחמך הוי'.

car il est ainsi écrit : « Sion sera délivrée par la justice, et ceux qui reviennent en elle par la tsedaka. » De même, le Saint béni soit-Il apporta ce qui Lui appartenait, car il est ainsi écrit : « Car les montagnes », etc., « et Ma bonté... envers toi », etc., « dit Havaya, qui a compassion de toi. »

2 והענין ע"ד המבואר במ"א ע"פ שבחי ירושלים את הוי' הללי אלקיך ציון דלכאורה קשה הרי ציון הוא פנימיות דירושלים ולמה נזכר גבי ירושלים שם הוי' וגבי ציון שם אלקים.

L'explication suit ce qui est exposé ailleurs à propos du verset : « Loue Havaya, Jérusalem ; célèbre ton Elokim, ô Sion. » À première vue, cela pose difficulté : Sion est, en effet, la dimension intérieure (pnimiyout) de Jérusalem ; pourquoi le Nom Havaya est-il donc mentionné à propos de Jérusalem, et le Nom Elokim à propos de Sion ?

אך הענין דהנה כתיב ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם ומבואר במ"א בד"ה שוש אשיש בהוי' ותגל נפשי באלקי דבחי גילה היינו

Mais voici l'explication : il est écrit : « Qu'Israël se réjouisse en son Créateur ; que les enfants de Sion exultent en leur Roi. » Et il est expliqué ailleurs, dans le discours commençant par « Je me réjouirai grandement en Havaya, et mon âme exultera en mon Elokim », que le niveau de l'exultation (guila) est

כמו שכתוב וגילו ברעדה כו' והיא בחינה גבוה יותר מהשמחה וכמ"ש ג"כ בד"ה וידעת היום

comme il est écrit : « et exultez avec tremblement », etc. ; et c'est un niveau supérieur à la joie (sim'ha). Comme cela est également expliqué dans le discours commençant par « Et sache aujourd'hui »,

כי התכללות האהבה והיראה מחמת הגילוי מבחי' והנורא אל עליון כו' וגם הגילה היא השמחה שבבחי' פנימיות הלב ועלמא דאתכסיא וכענין לוחות אחרונות שניתנו בחשאי.

que l'inclusion mutuelle de l'amour et de la crainte résulte de la révélation du niveau de «l'El suprême et redoutable», etc. De plus, l'exultation est la joie qui relève de la dimension intérieure du cœur et du monde caché (alma de'itkasya), à l'image des secondes Tables, qui furent données dans le secret.

3 והנה כדי שיומשך הגילוי מבחי' והנורא אל עליון בבחי' פנימית עד שיומשך מזה בחי' וגילו ברעדה זהו

ע"י גבורות וצמצומים דוקא ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] סד"ה ויקח קרח בענין חוטי הציצית

Or, afin que la révélation du niveau de «et redoutable, D.ieu Très-Haut» soit attirée vers le bas de manière intérieure, jusqu'à ce qu'en découle le niveau de «et exultez avec tremblement», cela se réalise précisément par les Guevourot (retenues) et les tsimtsoumim (contractions). Voir aussi ce qui est écrit plus haut, à la fin du discours commençant par «Kora'h prit», au sujet des fils des tsitsit.

וזהו תגל נפשי באלקי שהוא בחי' שם אלקים בחי' צמצום וגבורה ובאמת בחי' אלקים זה היינו כמ"ש

והיה הו"י לי לאלקים כמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל גבי יוהכ"פ [יום הכפורים]

Et c'est là [le sens de] «mon âme exultera en mon Elokim»: il s'agit du niveau du Nom Elokim, celui du tsimtsoum (contraction) et de la Guevoura (retenue). En vérité, ce niveau d'Elokim est celui dont il est écrit: «et Havaya sera pour moi Elokim», comme cela est expliqué à ce sujet dans le discours commençant par «Reviens, Israël», à propos de Yom Kippour.

וזהו הללי אלקיך ציון וכדי להמשיך בחי' זו זהו ע"י בחי' משפט היינו להיות ביטול רצון וצמצום

שיצמצם את עצמו להיות קדש את עצמך במותר לך כמ"ש בד"ה ולא אבה הו"י אלקיך לשמוע אל

בלעם

Et c'est là [le sens de] «Loue ton Elokim, ô Sion». Pour attirer ce niveau vers le bas, il faut passer par le niveau du jugement (michpat), c'est-à-dire annuler sa volonté et se restreindre: se limiter soi-même afin de «te sanctifier dans ce qui t'est permis», comme cela est expliqué dans le discours commençant par «Mais Havaya, ton D.ieu, ne voulut pas écouter Bilam».

וזהו בחי' משפט שעושה האדם בנפשו שלא לימשך אחר המותרות וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] צדיקים יצר טוב שופטן.

Et c'est là le niveau du jugement qu'une personne exerce sur sa propre âme : ne pas se laisser entraîner par les excès. Ainsi nos Sages, de mémoire bénie, ont-ils enseigné : «Chez les justes, le bon penchant les juge.»

4 והיינו ג"כ ע"י עסק התורה שנק' משפט וזהו ציון במשפט תפדה שלהיות בחי' וני ציון יגילו וגילו ברעדה זהו ע"י בחינת משפט הנה"ל [הנוכח לעיל (a misprint of) הנה"ל] ועסק התורה

Et cela s'accomplit également par l'étude de la Torah, qui est appelée «justice» (michpat). Tel est le sens de «Tsion sera délivrée par la justice» : pour que se réalise le niveau de «les enfants de Tsion exulteront», «et exulteront avec tremblement», il faut le niveau de justice évoqué plus haut et l'étude de la Torah,

כי אם אין חכמה אין יראה וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי כו' וגם כי המשפט לאלקים הוא להיות הללי אלקיך ציון וכנ"ל

car «sans sagesse, il n'y a pas de crainte», comme cela est expliqué dans le discours commençant par «Et D.ieu parla», etc., «Je suis», etc. De plus, «car la justice appartient à Elokim» signifie que l'on en vient à «loue ton Elokim, ô Tsion», comme indiqué plus haut.

ועמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי שכדי להיות הקליטה בנפש האלקית הוא ע"י למען דעת עמי הארץ לשבור תאות נפש הבהמית והגוף המסתירים ומונעים הקליטה בנה"א [בנפש האלקית]

Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Havaya est pour moi parmi ceux qui me viennent en aide» : pour que l'âme divine puisse absorber, cela passe par «afin que les peuples de la terre sachent», c'est-à-dire par le fait de briser les désirs de l'âme animale et du corps, qui dissimulent et empêchent cette absorption dans l'âme divine,

שהיא בחינת ציון וכמ"ש בפ' צו סד"ה ענין שבעת ימי המלואים בענין פי' אמלאה החרבה

laquelle est le niveau de Tsion. C'est ce qui est expliqué dans la paracha Tsav, à la fin du discours commençant par «La signification des sept jours de l'inauguration (miluim)», au sujet du sens de «Je serai remplie, [maintenant qu']elle est dévastée».

וזהו ענין ציון במשפט דוקא תפדה וכמ"ש במשפט הראשון ות"א [ותרגום אונקלוס] כהלכתא קדמייתא דהיינו שהמשפט הוא להיות כל דבר על מכונו

Tel est donc le sens de «Tsion sera délivrée» précisément «par la justice», comme il est écrit: «selon la coutume antérieure» (michpat), et le Targoum d'Onkelos traduit: «selon la pratique ancienne». Autrement dit, la justice (michpat) consiste à ce que chaque chose soit à sa place,

כמו שצריך להיות והיינו כמו שהיו העולמות על מכונו קודם חטא עץ הדעת כו' וכמ"ש בירמיה (ס"י ל' י"ח) וארמון על משפטו י שב.

comme il convient. C'est-à-dire conformément à la place qu'occupaient les mondes avant la faute de l'Arbre de la connaissance, etc. Comme il est écrit dans Yirmeyah (chapitre 30:18): «et le palais demeurera à sa juste place (michpato).»

ובחינת ושביה בצדקה היינו כללות המצות שנקראו צדקה כמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור כו'

Et le niveau de «et ceux qui y reviendront, par la charité» désigne l'ensemble des mitsvot, qui sont appelées charité (tsédaka), comme il est écrit: «Et ce sera pour nous une charité si nous observons...»

וגם כי מבחי' משפט נמשך להיות עושה צדקה וכמ"ש בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה.

De plus, le niveau de justice conduit à faire la charité, comme cela est expliqué dans le discours commençant par «Je chanterai pour Havaya, car Il s'est élevé au-dessus de tout».

וזהו ויהי דוד עושה משפט וצדקה שעיי' נמשך בחי' שוש אשיש בהוי' ישמח ישראל בעושו ועיי' בד"ה שוש אשיש:

Et tel est [le sens de] «David exerçait la justice et la charité»: par cela est attiré le niveau de «Je me réjouirai grandement en Havaya», «Qu'Israël se réjouisse en son Créateur». Voir également le discours qui commence par «Je me réjouirai grandement».

5 והנה ענין זקף לה שני אריסין כנגדן בחי' רחמים אמר מרחמך הוי' היינו גילוי י"ג מדה"ר [מדות הרחמים]

המתגלים ביוהכ"פ [ביום הכפורים] וכמ"ש לקמן סד"ה

Or, quant à «Il établit pour elle deux fermiers, correspondant à eux», il s'agit du niveau de la miséricorde: «dit Havaya, qui a compassion de toi». C'est la révélation des Treize Attributs de Miséricorde, qui se révèlent à Yom Kippour, comme il est expliqué plus bas, à la fin du discours commençant par

כי ההרים ימושו והוא נמשך ע"י בחי' משפט הנ"ל שעושה האדם בנפשו שכלן נאמר ביוהכ"פ [ביום הכפורים] ועניתם את נפשותיכם ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה ראיתי

«Car les montagnes s'éloigneront.» Cela est attiré par le niveau de justice mentionné plus haut, que l'homme exerce sur sa propre âme ; c'est pourquoi il est dit au sujet de Yom Kippour : «et vous affligerez vos âmes». Voyez aussi ce qui est écrit plus haut, dans le discours commençant par «J'ai vu»,

והנה מנורת זהב בענין הכתיתה והביטוש שאדם עושה בעצמו שע"י ממשיך גילוי בחי' יג"מ [י"ג מדות] הרחמים כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו'

«et voici, un candélabre d'or», à propos du broyage et du pilonnage qu'une personne s'inflige à elle-même, par lesquels elle attire la révélation du niveau des Treize Attributs de Miséricorde, «comme l'huile précieuse», etc., «qui descend sur la barbe», etc.

ע"ש וגם ע"י התורה שנק' משפט ממשיכים י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] כמ"ש סד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו וכמ"ש ג"כ סד"ה אני לדודי בענין הרועה בשושנים ששונים הלכות.

Voyez là-bas. De même, par la Torah, qui est appelée justice, on attire les Treize Attributs de Miséricorde, comme il est expliqué à la fin du discours commençant par «Après Havaya votre Dieu vous marcherez», et comme il est également expliqué à la fin du discours commençant par «Je suis à mon Bien-Aimé», à propos de «celui qui fait paître parmi les roses (chochanim)»: ceux qui étudient (chonim) les halakhot.

אך ענין בחי' החסד דמשמע שהוא למעלה גם מבחי' הרחמים וכיון שהרחמים הם בחי' רחמים גדולים יג"מ [י"ג מדות] הרחמים א"כ מהו עוד ענין החסד.

Mais, quant au niveau de 'Hessed (bonté), il semble être supérieur même au niveau de la miséricorde. Or, puisque la miséricorde est le niveau de la grande miséricorde, les Treize Attributs de Miséricorde, que signifie alors encore la bonté?

אך הענין דהנה לעיל מיניה דהאי קרא ציון במשפט תפדה לכו נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו.

L'explication est la suivante: avant ce verset, «Tsion sera rachetée par la justice», il est écrit: «Venez donc, et discutons ensemble, dit Havaya: si vos péchés sont comme l'écarlate, ils deviendront blancs comme la neige; s'ils sont rouges comme le cramoisi, ils seront comme la laine.»

6 והנה ענין כשלג ילבינו זהו ענין לשון של זהורית שהיה מלבין ביוהכ"פ [ביום הכפורים] כמ"ש במשנה ספ"ו דיומא ובפ"ט דשבת

Or, l'expression «ils deviendront blancs comme la neige» renvoie à la bandelette écarlate qui devenait blanche à Yom Kippour, comme l'indiquent la Michna à la fin du chapitre 6 de Yoma et celle du chapitre 9 de Chabbat.

והיינו ע"י המשכת יג"מ [י"ג מדות] הרחמים שע"ז נאמר ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור וכמ, ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר.

Cela se produit par l'attraction des Treize Attributs de miséricorde, à propos desquels il est dit : «L'Ancien des jours (Atik Yomin) s'assit; Son vêtement était blanc comme la neige.» Comme l'explique le discours qui commence par «Car en ce jour Il fera expiation».

אך בחי' כצמר יהיו הוא בחי' עליונה יותר והוא מ"ש ושער רישיה כעמר נקא שבחי' שער רישיה הוא מבחי' עצמיות עד"מ ולמעלה מבחי' לבושיה

Mais le niveau de «ils seront comme la laine» est supérieur; il correspond à ce qui est écrit : «Et les cheveux de Sa tête étaient comme de la laine pure.» Car le niveau des «cheveux de Sa tête» provient, par analogie, du niveau de l'essence (atsmiyout) et se situe au-dessus du niveau de «Son vêtement».

וזהו ענין חסד שלמעלה גם מבחי' יג"מ [י"ג מדות] הרחמים וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שבחי' שער רישיה עד"מ הן המשכות מבחי' פנימית חסד עליון שבבחי'

C'est là le niveau de 'Hessed (bonté), qui est supérieur même au niveau des Treize Attributs de miséricorde. Comme l'explique le Etz 'Haïm, le niveau des «cheveux de Sa tête», par analogie, consiste en des émanations provenant du niveau de la dimension intérieure de la bonté suprême, qui se trouve au niveau de

א"ס ממש שאין בו שום תערובות דין כלל משא"כ בבחי' כתלג חיור יש עדיין קצת תערובות דין ג"כ שהרי יוהכ"פ [יום הכפורים] נק' יום הדין והמשפט

l'Infini lui-même (Ein Sof), en lequel ne se mêle absolument aucun jugement (din). En revanche, au niveau de «blanc comme la neige», il subsiste aussi une certaine part de jugement, puisque Yom Kippour est appelé le jour du jugement et de la justice.

וגם ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בענין הרחמים כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו הרי יש בזה בחי' דין בשגם כי הרחמים אינו אלא על מי שצר לו ועל העניים

Nos Sages, de mémoire bénie, ont également dit au sujet de la miséricorde : « Il est interdit d'avoir pitié de quiconque n'a pas de discernement. » Il y a donc en cela un aspect de jugement. De plus, la miséricorde ne s'exerce qu'envers celui qui est dans la détresse et envers les pauvres,

אבל החסד הוא בין לעניים בין לעשירים וזהו ענין כצמר יהיו ועיקר התגלו בחי' חסד עליון הזה הוא בחג הסוכות ארח קדימת עשיית [עשרת ימי תשובה]

tandis que la bonté s'adresse aux pauvres comme aux riches. C'est là le sens de « ils seront comme la laine ». La révélation principale de ce niveau de bonté suprême a lieu à la fête de Souknot, après les Dix Jours de Techouva, qui la précèdent,

אלא שנאמר השבח הנותן שלג כצמר דהיינו שגם בבחי' שלג בחי' לבושיה יומשך ג"כ מבחי' כצמר שהוא בחי' עליונה יותר כנ"ל.

mais le verset énonce cette louange : « Il donne la neige comme la laine » ; c'est-à-dire que même au niveau de la neige, le niveau de « Son vêtement », une émanation du niveau de « comme la laine », qui est supérieur, sera également attirée, comme indiqué plus haut.

7 ועיין מה שכתוב מזה על פי שבת שבתון הוא לכם. ועיין מה שכתוב סד"ה האזינו השמים בענין סוכות

Et voyez ce qui est écrit à ce sujet sur le verset : « C'est un Chabbat de repos complet pour vous. » Voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours qui commence par « Prêtez l'oreille, cieux », au sujet de Soukkot,

שהוא בחי' אהיה כטל לישראל אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שלמעלה מאתעדל"ת [מאתערותא דלתתא] וי"ל [ויש לומר] שזהו ג"כ בחי' החסד כי חפץ חסד הוא.

qui est le niveau de « Je serai comme la rosée pour Israël » : un éveil d'en haut supérieur à un éveil d'en bas. On peut dire que cela aussi est le niveau de 'Hessed (bonté), selon le verset : « Car Il désire la bonté. »

8 והנה ב' בחי' אלו נמשכים על ידי משפט וצדקה כי עשיית [עשרת ימי תשובה] בחי' המלך המשפט וכנ"ל וסוכות בחינת צדקה כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] סוף שער הסוכות בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל].

Or, ces deux niveaux sont attirés par le jugement et la charité : les Dix Jours de Techouva sont le niveau du « Roi du jugement », comme indiqué plus haut, et Soukkot est le niveau de la charité, ainsi qu'il est écrit dans Pri Etz Chaim, à la fin de Sha'ar HaSukkos, au nom de Rabbi Chaim Vital.

ועמ"ש סדי"ה וכל בניך בענין בצדקה תכונני. ובענין ציון במשפט תפדה י"ל [יש לומר] עוד על פי מה שכתוב סדי"ה תורה צוה בענין שלעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו.

Voir aussi ce qui est écrit à la fin du discours commençant par « Et tous tes enfants », au sujet de « par la charité tu seras affermie ». Quant à « Sion sera rachetée par le jugement », on peut encore l'expliquer d'après ce qui est écrit à la fin du discours commençant par « La Torah [que Moché] a ordonnée », au sujet [de l'enseignement] selon lequel, dans les temps futurs, on dira à Yits'hak : « Car tu es notre père. »

ובמ"ש בענין הנותן שלג שבשלג יש תוקף הלבנונית כו' ומ"ש במ"א בענין בגדי בד דכהן גדול ביוהכ"פ [ביום הכפורים] ושביה בצדקה כנ"ל:

Et selon ce qui est expliqué au sujet de « Celui qui donne la neige », à savoir que la neige possède une blancheur d'une grande intensité, etc., ainsi que ce qui est expliqué ailleurs au sujet des vêtements de lin du Kohen Gadol à Yom Kippour. Et « ses revenants par la charité » [s'entend] comme indiqué plus haut.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/devarim/2/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak